

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Факультет фінансів

Кафедра фінансів

галузь знань	07 Управління та адміністрування
спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
спеціалізація	Фінанси і кредит

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

Форма навчання: денна

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: « Фінансове забезпечення закладів охорони здоров'я (на прикладі бюджету м. Києва)»

у складі комплексної теми: «Фінанси місцевого самоврядування: проблеми та перспективи розвитку (за матеріалами Київської міської державної адміністрації)»

студента Білько Діани Андріївни

(підпис)

Науковий керівник заступник
директора Департаменту фінансів КМДА

Мороз О.С.
(підпис)

**Магістерська дипломна робота допущена до захисту в
Екзаменаційній комісії з атестації здобувачів вищої освіти**

Завідувач кафедри д.е.н., професор

В. Федосов
(підпис)

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	6
1.1 Джерела фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я.....	6
1.2 Нормативне забезпечення для регулювання фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я.....	15
1.3 Аналіз наукових досліджень фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я.....	26
РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	41
2.1 Механізм прогнозування видатків на утримання закладів охорони здоров'я	41
2.2 Структура та динаміка фінансового забезпечення медичних закладів.....	51
2.3 Проблемні аспекти фінансового забезпечення медичних закладів.....	64
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ФІНАНСУВАННЯ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ.....	76
3.1 Зарубіжний досвід фінансування медичних закладів.....	76
3.2 Нові джерела і підходи щодо фінансування і фінансування медичної сфери та перспективи.....	88
ВИСНОВКИ.....	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	107
ДОДАТКИ.....	118

ВСТУП

Актуальність теми. Наявний стан соціально-економічного розвитку України обумовлює важливість проведення належного аналізу стану, проблем та перспектив фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я. Сучасність вимагає здійснення ефективних кроків у політиці держави у сфері фінансування охорони здоров'я на основі оптимізації розподілу та перерозподілу наявних фінансових надходжень. Важливість сфери по медичній галузі у соціально-суспільному житті країни, складність її структури і взаємозв'язків, багатогранність та багаторівневість системи, що спирається на створення й розвиток розгалуженої мережі медичних закладів, вимагає упорядкування підходів до управління фінансування охорони здоров'я. Медичні заклади завжди потребують відповідних фінансових вкладень, оскільки якість медичних послуг і рівень здоров'я населення прямо взаємопов'язані із наявністю сучасного та нового матеріально-технічного, трудового, фінансового потенціалу за умови раціонального його використання. Зважаючи на це, необхідно виробляти фінансові засади реформування закладів охорони здоров'я, які у комплексі з соціально-економічними чинниками матимуть значний вплив на здоров'я українського населення. Це означає, що проблемна аспекттика фінансування сфери по медичній галузі завжди актуальна в масштабах України і кожного громадянина.

Модернізацію соціальних стратегічних ініціатив, зумовлених реалізацією сучасних концепцій ринкової економіки в Україні, вимагає серйозний досліджень у сфері фінансування закладів охорони здоров'я у контексті об'єктивної оцінки наявних проблем та розробки виважених довгострокових заходів, спрямованих на всебічне і достатнє забезпечення визначеного державою обсягу надання медичних послуг.

На сучасному етапі свого існування українська система функціонування медичних закладів не спроможна у повній мірі забезпечити конституційні права громадян України у медичному обслуговуванні. Труднощі зумовлює дефіцит

фінансування, зниження якості медичних послуг, незадовільний матеріально-технічний стан та зростання масштабів прихованого фінансування сфери охорони здоров'я. Підвищення ефективності фінансування закладів охорони здоров'я можливе через реструктуризацію джерел фінансових ресурсів за умови одночасного вдосконалення механізмів її отримання та використання.

Дослідження теоретичних та практичних аспектів фінансування закладів охорони здоров'я висвітлені у результатах наукових праць таких учених, як: В.Андрущенко, О. Бабича, Й.Бескид, А. Буряченко, О.Василик, О.Величко, В.Войцехівський, Ю.Вороненко, З. Гладун, А.Голяченко, С.Кондратюк, Є. Малік, Д. Полозенко, Ю.Пасічник, Я.Радиш, О.Тулай, М.Шутов та ін. Постійність змін і проведення реформ вимагає подальшого вивчення та вдосконалення проблемних аспектів фінансування закладів охорони здоров'я.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних та практичних підходів до фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я для обґрунтування напрямів вдосконалення цього процесу.

У відповідності до поставленої мети передбачається вирішення *наступних завдань*:

- систематизувати джерела фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я та дослідити відповідне нормативне забезпечення;
- здійснити критичну оцінку наукових публікацій з проблем фінансування закладів охорони здоров'я;
- проаналізувати структуру та динаміку фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я;
- сформулювати проблемні аспекти фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я;
- узагальнити зарубіжний досвід фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я;
- запропонувати нові джерела і підходи щодо фінансового забезпечення і фінансування охорони здоров'я.

Об'єктом дипломної роботи є процеси фінансування закладів охорони здоров'я в місті Києві.

Предметом дипломної роботи є теоретичні і практичні аспекти, пов'язані з фінансуванням закладів охорони здоров'я.

У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні *методи*: абстрактно-логічний – для уточнення визначення фінансування закладів охорони здоров'я; позитивний – для об'єктивного дослідження фактів, явищ і реалій фінансування закладів охорони здоров'я; нормативний – для здійснення суб'єктивної оцінки за критерієм відповідності принципам фінансування закладів охорони здоров'я і постановки цілей та рекомендацій щодо їхнього досягнення; статистичний метод – для аналізу динаміки та зміни джерел фінансування закладів охорони здоров'я; метод порівнянь – для порівняння національних і зарубіжних механізмів фінансування закладів охорони здоров'я; економіко-математичні – для проведення індексного аналізу.

Теоретична і методологічна база дипломної роботи базується на різних теоріях фінансування закладів охорони здоров'я, монографічних дослідженнях і публікаціях у періодичних виданнях українських і закордонних учених з питань фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я. Інформаційну базу дипломної роботи становили нормативно-правові акти, дані в цілому по Україні та м. Києву Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України та матеріали фінансових відомств зарубіжних країн.

Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюджетний кодекс України станом на 09.07.2010 р. № 2456-VI. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>.
2. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 5 жовтня 2000 р. № 2017 // ВВР України. - 2000. - № 48. - Ст. 409.
3. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини до 2011 року : Закон України від 22 січня 2010 р. №1841-VI [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-17>
4. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження формули розподілу розміру субвенції медичного спрямування з державного бюджету місцевим бюджетам" від 19 серпня 2015 року № 618 (див.: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/618-2015-%D0%BF).
5. Постанова КМУ «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах медичної сфери та вищих медичних закладах освіти» від 17 вересня 1996 р. № 1138 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-п>
6. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Основних підходів до запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів" від 02.08.2010 №805 // Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=358806&cat_id=355989
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі» від 14 вересня 2002 р. N 538-р // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-р>

8. Спільний Наказ Міністерства фінансів України та Міністерства медичної сфери України "Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання у місцевих бюджетах у галузі "Охорона здоров'я" від 26.05.2010 № 283/437 // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0403-10>
9. Основи законодавства України про медичну сферу від 19 листоп. 2017 р. № 2801-ХІІ. // Відомості Верховної Ради України. –2017. – № 4.
10. Соціальний звіт за 2011 рік: Міністерство соціальної політики України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=34901
11. Авраменко Н.В. Державне управління системою медичної сфери на регіональному рівні: сучасний стан, шляхи вдосконалення: монографія/ Н.В. Авраменко. – Запоріжжя: КПУ, 2017. – 196 с.
12. Адміністративні та функціональні реформи в системі медичної сфери: Аналіт. огляд / За заг. ред. В.Ф. Москаленка. – Т.: Укрмедкнига, 2017. – 245 с.
13. Башняк О. С. Фінансове право: Навчальний посібник. / О.С. Башняк – Тернопіль: ПП Шпак В. Б., – 2015. – 248 с.
14. Бабич Т. С. Макрофінансове бюджетування : навч. посіб. / Т. С. Бабич, Т. В. Жибер; ред.: В. М. Федосов; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2011. - 312 с.
15. Білик О. І. Переваги на недоліки введення обов'язкової форми медичного страхування в Україні / О. І. Білик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». - 2018. - № 767. - С. 270-276.
16. Буздуган Я. Організаційно-правові засади функціонування фінансів сфери по медичні галузі в Україні за останні роки // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: економіка. – 2017. – № 16. – С. 114–122.
17. Буздуган Я. Поняття, принципи, форми фінансування медичної сфери в Україні / Я. Буздуган // Віче. – К., 2017. – № 5. – С. 26–28.

18. Буряченко А. Є. Результативність витрат коштів місцевих бюджетів на медичну сферу / А. Є. Буряченко, Є. О. Малік // Створення ринкової економіки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; редкол.: О. О. Беляєв (відп. ред.) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2009. – Вип. 21. – С. 454–467.
19. Буряченко А.Є. Місцеві ініціативи в забезпеченні медичних послуг / А. Є. Буряченко // Ринок цінних паперів України. – 2011. – № 1–2. – С. 19–22.
20. Бюджетна система України : тренінг-курс : навч. посібник / [В. М. Опарін, С. Я. Кондратюк, Є. О. Малік та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Академія фінансового управління. – К. : ДННУ АФУ, 2012. – 392 с.
21. Бюджетна система: підручник / [А.Є. Буряченко, Л.П. Гладченко, С.Я. Кондратюк та ін.]; за наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. - К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с
22. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс: навч. посіб./ Л.Д. Сафонова, А.Є. Буряченко, Є.О. Малік та ін.; - К.: ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 400 с.
23. Вдосконалення міжбюджетних відносин і стратегії державних витрат коштів у сферах медичної сфери та освіти в Україні : вибрані питання. – К. : ДП «Видавничий дім “Козаки”», 2016. – 168 с.
24. Виноградов О. В. Стан та критичних моментів грошових коштів медичної сфери України / О. В. Виноградов // Економіка та держава. – 2017. – № 12. – С. 25–29.
25. Виробництво та розподіл валового внутрішнього продукту за видами економічної діяльності у 2002-2018 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/vvp/vvp_ric/vtr_u.htm.
26. Герсимчук В. Государственная и частная медицина: одно страшнее другого / В. Герасимчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lb.ua/news/2011/02/25/86011_krugliy.html.
27. Государство лечит украинца за \$134 в год (график расходов) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finance.tochka.net/12337-gosudarstvo-lechit-ukraintsa-za-134-v-god-grafik-raskhodov/?lang=ru>.

28. Горохов С.В. Порівняльний аналіз систем медичного страхування зарубіжних країн / С.В. Горохов, СД. Баринчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apfs.in.ua/v9_2015/8.pdf.
29. Державна казначейська служба України / Розподіл витрат коштів бюджету за кодами програмної класифікації витрат коштів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua>.
30. До вищого рівня життя. Економічний порядок денний для України // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2017. – 109 с.
31. Євсєєв В.І. Концептуальні основи фінансової стратегії медичної сфери // Створення та здійснення регіональної політики в галузі ОЗ: Матеріали наук.-практ. конф., 25-26 квітня 2017 р. - Одеса, 2017. - С. 200-207.
32. Журавель В.В., Мегедь В.М., Гаврилова Т.П. Соціально-економічна політика як напрямок рестворення системи медичної сфери // Створення та здійснення регіональної політики в галузі ОЗ: Матеріали наук.-практ. конф., 25-26 квітня 2012 р. - Одеса, 2012. - 350 с.
33. Запатріна І. В. Програмно-цільовий метод бюджетів у контексті стратегічного та середньострокового прогнозування / І. В. Запатріна, Т. Б. Лебеда // Фінанси України. – 2016. – №10. – С. 18–31.
34. Звіти про виконання Зведеного бюджету України за 2007-2017 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.
35. Звіт про науково-дослідну роботу : Наукове обґрунтування напрямків удосконалення системи фінансово- економічних відносин медичної сфери / М. Шевченко, Л. Карамзіна, В. Князевич та ін. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.uiph.kiev.ua/index.asp?p=activity&s=4>
36. Зеленевиц В.О. Зарубіжний досвід фінансування медичної сфери / В.О. Зеленевиц [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://intkonf.org/zelenevich-vo-ktn-kuzmin-ai-zarubizhniy-dosvid-finansuvannya-ohoroni-zdorovya/>.

37. Карпишин Н. І. Фінансове підтримка медичної сфери в здійсненні державних функцій на ринку медичних послуг: Дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01. / ТНЕУ – Тернопіль., 2016. – 168 с.
38. Карамишев Д. Державні механізми створення бюджетних відносин у сфері по медичні галузі в Україні / Д. Карамишев // Статистика України. – 2018. – № 2. – С. 68–72.
39. Карамишев Д.В., Волос Б.О., Юрков О.М. Передумови введення обов'язкового медичного страхування в Україні // Зб. наук. праць Української Академії державного управління при Президентіві України. - Х.:УАДУ ХФ. - 2017. - Ч.1. - 130 с.
40. Карамишев Д.В., Немченко А.С. Майбутнє відчизняної системи фінансування медичної сфери. Законодавчі аспекти // Медицина сьогодні і завтра. - 2018. - № 3. - С. 49-52.
41. Князевич В. М. Стан і шляхи рестворення медичної сфери та медичне страхування в Україні (інформація до парламентських слухань) / В. М. Князевич // Охорона здоров'я в Україні. - 2018. - № 2. - С. 44-48.
42. Кондрат І.Ю. Критичних моментів запровадження та перспективи розбудови обов'язкового медичного страхування в Україні / І.Ю. Кондрат, О.Я. Городиловська // Науковий вісник НЛТУ України. - 2017. - Вип. 19.3. - С 247.
43. Кожем'якіна С. М. Стан державного чи місцевого фінансування медичної сфери в Україні / С. М. Кожем'якіна // Створення ринкових відносин в Україні. – 2017. – № 4 (71). – С. 144–149.
44. Лехан В. М. Стратегія розбудови системи медичної сфери : Укр. вимір / В. М. Лехан, Г. О. Слабкий, М. В. Шевченко. - К., 2017. - С. 29-30.
45. Конституція України : від 28.06.1996 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – С. 25.
46. Лободіна З. Фінансові ресурси медичних закладів дітей: реалії створення та перспективи зростання / З. Лободіна // Світ фінансів. - 2017 - Вип. 2 (11). - С. 73-84.

- 47.Матвієнко Ю. Система медичної сфери в Японії / Ю. Матвієнко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://msvitu.com/archive/2013/november/article-10.php?print=1>.
- 48.Макрофінансове бюджетування: навч. посіб. / Т.С. Бабич, Т.В. Жибер; за наук. ред. д-ра екон. Наук, проф. В.М. Федосова. – К.: КНЕУ, 2011. – 311 с.
- 49.1.Малік Є., Проценко А. «Фінанси охорони здоров'я, як складова фінансів місцевого самоврядування великих міст», Міжнародний науковопрактичний семінар Фінанси місцевого самоврядування: стан, проблематика і перспективи розвитку Київ, ДВНЗ «КНЕУ ім.. В. Гетьмана» 25 березня 2016р. (40-41с.)
- 50.Малік Є., Табакова Т., «Інноваційні напрямки розвитку ринку медичного страхування України» Міжнародна науково-практична конференція Інноваційні напрямки розвитку страхового ринку Київ, ДВНЗ «КНЕУ ім.. В. Гетьмана» 19-20 квітня 2016р. (203-206с.) 43.Малік Є.О. Загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування - головний стратегічний напрям реформування фінансування охорони здоров'я України // [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej5/txts/07meoozu.htm>
- 51.Малік Є.О. Моделі організації систем фінансування охорони здоров'я, прийнятність їх для України // Ринок цінних паперів. – 2010. – №5-6. – с. 25-30.
- 52.Методичні рекомендації щодо прогнозування витрат коштів та освоєння фінансів з бюджетів різних рівнів для застосування медичної допомоги закладами медичної сфери. - Київ-2017. - С.5-7.
- 53.Методика оцінки рівня економічної безпеки України. Затверджена Наказом Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/publish/article?art_id=97980.
- 54.Надюк З. О. Ринок медичних послуг: роль держави у фінансуванні системи медичної сфери України / З. О. Надюк // Економіка та держава. – 2018. – № 4. – С. 100–102.

55. Найштетік В. Економічні критичні моменти і концепція розбудови медичної сфери в Україні: наукова праця / Володимир Найштетік; Українська академія наук. Відділ економіки і управління. – Донецьк: Видавець Заславський О.Ю., 2013. – 158 с.
56. Національна стратегія рестворення системи медичної сфери в Україні на період 2015–2020 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apteka.ua/article/327094>.
57. Опарін В. М. Інновації у фінансовій сфері : монографія / В. М. Опарін, Т. В. Паєнтко, В. М. Федосов, О. М. Сущенко, Н. В. Савчук; ред.: В. М. Опарін; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана", Ін-т фін.-інновац. дослідж. - К. : КНЕУ, 2013. - 444 с.
58. Опарін В. Фінанси (загальна теорія): навч. посібник/ В. Опарін. – [3-є вид., доп. і перероб.]. - К. : КНЕУ, 2002. - 240 с..
59. Офіційний сайт Київської державної адміністрації. Звіти про виконання паспортів бюджетних програм / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://desn.gov.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=415%3A2013-10-21-06-44-57&Itemid=3554&layout=default&lang=ua
60. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
61. Офіційний сайт Всеукраїнської громадської організації «Асоціація працівників лікарняних кас України» [Електронний ресурс]. - Режим доступу http://likkasa.com/?page_id=38
62. Панов Б.В., Свірський О.О., Дзигал О.Ф. Ковалевська Л.А., Конкін С.І., Кирилюк М.Л., Балабан С.В., Беляков О.В. Сучасні світові тенденції розбудови національних систем медичної сфери // Вісник соціальної гігієни та організації медичної сфери України. – 2018. – № 4. – С.85–89.
63. Пиріг Л. Охорона здоров'я в державній політиці України на сучасному етапі // Українські медичні вісті. - 2018 - № 1. - С. 3-5.
64. Підасв А.В. Діяльність системи медичної сфери України в контексті стратегії економічного та соціального розбудови держави на 2015 - 2022 роки. - К.: МОЗ, 2014. - С. 10-18.

65. Поліщук Є. М. Медичне соціальне страхування: критичних моментів системи потребує системного вирішення / Є. М. Поліщук // Соціальне страхування. - 2017. - № 2. - С. 13-16.
66. Пономаренко В. М. Основні напрями здійснення державної політики України у сфері медичної сфери в міжгалузевій комплексній програмі „Здоров’я нації” / В. М. Пономаренко // Створення та здійснення регіональної політики в сфері по медичні галузі : матеріали наук.-практ. конф. за Міжнар. участі (25-26 квіт. 2002 р.). - Одеса, 2016. - С. 10-17.
67. Програмно-цільовий метод створення бюджету : навч. посіб. / З. В. Перун, О. І. Романюк, Н. Н. Товста, Л. П. Літвінцева. – К. : Унісерв, 2009. – 132 с.
68. Проблеми у сфері підтримки охорони здоров’я і послуг з медичної сфери громадян України та шляхи їх розв’язання // Інформаційні та додаткові матеріали для учасників парламентських слухань 5 липня 2017 р. - К., 2017. – 46 с.
69. Про Концепцію розбудови медичної сфери громадян України: Указ Президента України від 07.12.2000 № 1313/2000/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
70. Правове регулювання безпеки життєдіяльності / Київський національний університет культури і мистецтв. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/bjd/23172/>.
71. Рибчук В. Реформа фінансування медичної сфери України. Замість впровадження моделей вирішення нагальних критичних моментів [Електронний ресурс] : виступ на національній конференції «Функціонування та спрямування фінансів в українську охорону здоров’я» / В. Рибчук // Аптека.ш. - 2008. - 19 мая. (№ 641 (20)). - Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/6593>.
72. Рудень В. В. Фінансування медичного підтримка в Україні: критичних моменти та шляхи розв’язання / В. В. Рудень, О. М. Сидорчук // Фінанси України. – 2017. – № 8. – С. 25–34.
73. Соціальна медицина та організація медичної сфери / Під заг. ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2017. – 680 с.

74. Стеценко В.Ю. Організаційно-правове регулювання медичного страхування у США / В.Ю. Стеценко [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://irbis-nbu.gov.ua/cgibin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pp_2013_4_6.pdf
75. Фінансове право: Підручник / (Алісов Є. О., Воронова Л. К., Кадькаленко С. Т. та ін.); Керівник авт. колективу і відп. ред. Л. К. Воронова. – Видання друге, виправлене та доповнене. – Х.: Фірма «Консум», 2016. – 496 с.
76. Федосов В. Бюджетний менеджмент: підручник / [В. Федосов та ін.]; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 864 с.
77. Финансирование здравоохранения в Европейском союзе. Критических моментов и стратегические решения [Текст]: науч. изд. / S. Thomson, T. Foubister, E. Mossialos; Европейская обсерватория по системам и политике здравоохранения. – Копенгаген: ВОЗ, 2016. – 241 с.
78. Фінансова думка України. Монографія / П.І. Юхименко, С.В.Львовочкін, В.М. Федосов, С.І. Юрій; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Федосова. – Київ: Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010. – У 3 т. – Т. 1. – 687 [1] с.
79. Фінансова інфраструктура України: стан, проблеми та перспективи розвитку : [колект.] монографія / В. М. Опарін, В. М. Федосов, С. В. Львовочкін, В. Бабіченко, Л. Бенч; ред.: В. М. Опарін, В. М. Федосов; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2016. - 695 с.
79. Фінанси: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: «Знання», 2012. — 687 с.
77. Фінансова думка України. Енциклопедія / С.В.Львовочкін, В.М. Федосов, С.І. Юрій, П.І. Юхименко; авт. передм. А.А. Чухно; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Федосова. – Київ: Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010. – У 3 т. – Т. 2. – 584 [1] с.
78. Фінансова думка України. Монографія / П.І. Юхименко, С.В.Львовочкін, В.М. Федосов, С.І. Юрій; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Федосова. – Київ: Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010. – У 3 т. – Т. 1. – 687 [1] с.
79. Фінансова інфраструктура України: стан, проблеми та перспективи розвитку : [колект.] монографія / В. М. Опарін, В. М. Федосов, С. В.

- Львовичкін, В. Бабіченко, Л. Бенч; ред.: В. М. Опарін, В. М. Федосов; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2016. - 695 с.
- 80.Фінансовий ринок : підручник / М. А. Гапонюк, А. Є. Буряченко, Н. В. Дегтярєва, В. В. Корнеєв, В. А. Леонов; ред.: М. А. Гапонюк; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2014. - 419 с.
- 81.Черненко В.Г., Рудий В.М. Досвід країн Європи у фінансуванні сфери по медичні галузі. - К., 2014. - 112 с.
- 82.Чорноротов О. Характеристика ринку приватної медицини України / О. Чорноротов // Агентство «Кредит-Рейтинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.credit-rating.ua/ua/analytics/analyticalarticles/12899/>.
- 83.Шевченко Л. С. Финансирование медицинской помощи: региональный опыт и практические рекомендации / Л. С. Шевченко // Психиатрия. 2016. - № 2. - С. 31-35.
- 84.Charliesworth A. Fiscal sustainability and health care in the United Kingdom / A. Charliesworth // Eurohealth. - 2018. - Vol. 19. - № 2. - P. 36-39.
- 85.Ettelt S. Основы политики. Планирование оказания медицинской помощи. Обзор международного опыта / S. Ettelt, E. Nolte, S. Thomson, N. Mays and International Healthcare Comparisons Network. - М. : Реал Тайм, 2018. - 64 с.
- 86.H.D.C. Roscam Abbing. Health, human rights, and health law: the move towards internationalization, with special emphasis on Europe. In: Health legislation at the dawn of the XXIst century// International Digest of Health Legislation, special issue, Vol. 49, No. 1, 2018, p. 105.
- 87.Joseph Kutzin Политика финансирования здравоохранения: руководство для лиц, принимающих решения. – 28 с.
- 88.Marchildon Gregory P. Health system performance in Canada: the good, the bad and the ugly / Gregory P. Marchildon // Eurohealth. - 2017. - Vol. 19. - № 2. - P. 32-35.
- 89.Medical tourism market to reach \$32.5 bn globally in 2019: Report Biospectrum Updated on 3 October 2017 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.biospectrumasia.com/biospectrum/news/197399/medical-tourism-market-reach-usd325-bn-globally-2019-report#.UIVjqNLxpt6>.

- 90.OECD Home [Electronic Source]. - Mode of access :
http://www.oecd.org/document/16/0,3746,en_2649_37407_2085200_1_1_1_37407,00.html.
- 91.Ognyanova D. Pharmaceutical reform 2017 in Germany / D. Ognyanova, A. Zenter, R. Busse // Eurohealth. - 2018. - Vol. 17. - № 1. - С. 1-2.
- 92.World health statistics. – 2017. / [Электронный ресурс]. - Режим доступа :
http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/2013/en/